

บทที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนาเชิงเปรียบเทียบ (comparative descriptive research) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้พลังอำนาจในตนเอง กิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเอง และเปรียบเทียบกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีการรับรู้พลังอำนาจในตนเองแตกต่างกันในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ลักษณะประชากร

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตรเทียบเท่าปริญญาตรี จำนวน 78 ราย โดยมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ดังนี้

1. กำลังปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจิตเวชในฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสวนปรุง
2. เป็นผู้ที่ไม่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อหรือถูกยืมตัวไปช่วยราชการที่อื่น
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยได้แจ้งให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ โดยจะมีการปกปิดชื่อและลักษณะส่วนบุคคลที่อาจนำไปสู่การรู้จักผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยการลงรหัสหมายเลขแทนรายชื่อของผู้เข้าร่วมการวิจัย และชี้แจงว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้หากต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายเหตุผลให้ผู้วิจัยทราบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาการให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวช และความรู้สึกร่มมั่นทุ่มเท ความผูกพัน ความรักในการปฏิบัติงาน

ชุดที่ 2 แบบวัดการรับรู้พลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน (Gibson, 1993) มีค่าคะแนนที่เป็นไปได้ของแบบวัด 0 ถึง 81 คะแนน โดยแบ่งเป็นการรับรู้พลังอำนาจในตนเอง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถที่จะควบคุมหรือจัดการสถานการณ์ได้ 2) ความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การมีเป้าหมายและมีความหมายในชีวิตของตนเอง แต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 8, 5, 7 และ 7 ข้อตามลำดับ รวมทั้งหมด 27 ข้อ มีค่าคะแนนที่เป็นไปได้ในแต่ละด้านคือ 0 ถึง 24, 0 ถึง 15, 0 ถึง 21 และ 0 ถึง 21 คะแนนตามลำดับ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการรับรู้	คะแนน
ไม่มีเลย	0
เล็กน้อย	1
ปานกลาง	2
มาก	3

สำหรับเกณฑ์การวัดระดับการรับรู้พลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำ และระดับสูง โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้พลังอำนาจในตนเองเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับการรับรู้ จากการวิเคราะห์ค่าคะแนนการรับรู้พลังอำนาจในตนเองดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.30 ดังนั้นจึงจัดระดับการรับรู้พลังอำนาจในตนเองได้ดังนี้

การรับรู้พลังอำนาจในตนเองต่ำ หมายถึง ค่าคะแนนการรับรู้พลังอำนาจในตนเองมีค่าน้อยกว่า 68.42

การรับรู้พลังอำนาจในตนเองสูง หมายถึง ค่าคะแนนการรับรู้พลังอำนาจในตนเองมีค่าเท่ากับและมากกว่า 68.42 ขึ้นไป

ชุดที่ 3 แบบวัดกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน (Gibson, 1993) ประกอบด้วย 4

ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นพบสภาพการณ์จริง 2) การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ และ 4) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีคุณค่า แต่ละขั้นตอนประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับปริมาณกิจกรรมที่ปฏิบัติจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ค่าคะแนนที่เป็นไปได้ในแต่ละขั้นตอนอยู่ในช่วง 0 ถึง 30 คะแนน และค่าคะแนนที่เป็นไปได้ของแบบวัดทั้งหมดอยู่ในช่วง 0 ถึง 120 คะแนน ลักษณะคำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ จากการนำกิจกรรมหรือวิธีการในข้อคำถามไปใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองทุกครั้งถึงไม่ใช้เลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ระดับการใช้	คะแนน
ไม่เคยใช้กิจกรรมหรือวิธีการนั้นเลย	0
ใช้กิจกรรมหรือวิธีการนั้นเป็นบางครั้ง	1
ใช้กิจกรรมหรือวิธีการนั้นบ่อยครั้ง	2
ใช้กิจกรรมหรือวิธีการนั้นทุกครั้ง	3

การแปลผลคะแนนกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเอง ทำได้ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้อาจแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ คูณคะแนนรวมในกิจกรรมของแต่ละขั้นตอน คะแนนสูงหมายถึงมีการใช้กิจกรรมหรือวิธีการในขั้นตอนนี้ ๆ มาก ตอนท้ายของแบบวัดจะมีคำถามปลายเปิดถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่อาจจะมียกเว้นเนื่องจากที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในแบบวัด โดยให้ผู้ตอบระบุว่าเป็นกิจกรรมอะไร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขในขั้นตอนแรก จากนั้นนำไปส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่เคยศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ จำนวน 3 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการสร้างแบบวัด จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงทางโครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา เกณฑ์การตัดสินใจคะแนน และความถูกต้องของการวัด โดยนำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือทั้งหมด (overall index of content validity หรือ CVI) ของแบบวัดการรับรู้พลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ และแบบวัดกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของ

พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.89 และ 0.96 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาทำการแก้ไขปรับปรุง

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 10 ราย โดยแบบวัดการรับรู้พลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบวัดทั้งหมดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 เมื่อแยกเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถที่จะควบคุมหรือจัดการสถานการณ์ได้ 2) ความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การมีเป้าหมายและมีความหมายในชีวิตของตนเอง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84, 0.79, 0.67 และ 0.72 ตามลำดับ ส่วนแบบวัดกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบวัดในแต่ละขั้นตอนโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมดเท่ากับ 0.96 โดยในขั้นตอนการค้นพบสภาพการณ์จริง ขั้นตอนการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นตอนการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ และ ขั้นตอนการทบทวนซึ่งการปฏิบัติที่มีคุณค่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.93, 0.91 และ 0.93 ตามลำดับ

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เพื่อขออนุญาตประกอบกิจกรรมวิจัย ขออนุญาตรวบรวมข้อมูล และทดสอบเครื่องมือกับพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวช
2. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุงเพื่อขออนุญาตประกอบกิจกรรมวิจัย และขออนุญาตรวบรวมข้อมูลกับพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวช
3. ภายหลังจากที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละหอเพื่อขออนุญาตประกอบกิจกรรมวิจัย และขออนุญาตในการรวบรวมข้อมูล
4. แจกแบบวัดให้แก่พยาบาลวิชาชีพ อธิบายรายละเอียดและขอความร่วมมือในการ

รวบรวมข้อมูล โดยให้พยาบาลวิชาชีพตอบแบบวัดด้วยตนเองภายใน 2 สัปดาห์ และผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบวัด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (statistical package for the social science for windows) ตามลำดับดังนี้

1. นำข้อมูลส่วนบุคคลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดการรับรู้พลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจัดกลุ่มผู้ที่มีการรับรู้พลังอำนาจในตนเองสูง คือได้คะแนนมากกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยขึ้นไป และกลุ่มผู้ที่มีการรับรู้พลังอำนาจในตนเองต่ำ คือได้คะแนนต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของพยาบาลวิชาชีพมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
 - 3.1 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในแต่ละขั้นตอนของการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเอง
 - 3.2 วิเคราะห์แจกแจงค่าความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ นำมาจัดลำดับจากมากไปหาน้อย โดยแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบกิจกรรมระหว่างกลุ่มที่มีการรับรู้พลังอำนาจในตนเองสูงและต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย